

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Педагогічна нарада
від 12 вересня 2025 року
протокол №2

СТРАТЕГІЯ
подолання освітніх втрат
у ЗСШФК №18
2025/2026 н.р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах війни діти мають обмежений доступ до освітнього процесу, потерпають від посттравматичного синдрому, відчувають зниження мотивації та пізнавальних процесів. Діти можуть перебувати у небезпечних умовах або у вимушеній евакуації, де навчатися досить важко.

Відновлення освітнього процесу в школах офлайн чи у змішаному режимі в умовах війни надзвичайно важливе. Навчання є процесом, який дає учням певну підтримку, відчуття стабільності та безпеки. Разом з тим збереження навчання дітей є гарантією сталого розвитку нашої країни. Тому сьогодні, попри складні умови, важливо підтримувати та намагатися підвищувати якість освіти.

Освітняни на різних рівнях дедалі частіше говорять про навчальні втрати та пошук шляхів їх подолання. Існує кілька термінів, які позначають різні процеси.

Щоб розуміти, про що йде мова, та визначати сфери впливу вчителя, окреслимо, чим вони відрізняються:

Освітні втрати – це прогалини у знаннях і навичках, які виникають в учнівської молоді під час освітнього процесу в порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків.

- Освітні втрати – втрата знань і навичок, академічний регрес через певні перерви в навчанні конкретного учня.
- Навчальні прогалини/розриви у навчанні – відмінності між фактичними результатами, академічним прогресом учня та очікуваними результатами, які встановлюють середньостатистичними даними. стандарти чи передбачені.

Відповідно вчитель може мати справу як із навчальними втратами (наприклад, коли в окремих учнів чи групі/класах спостерігаються втрати в оволодінні програмою), так і з навчальними розривами (коли, наприклад, спостерігається різниця між учнями, які навчаються екстерном чи у змішаному режимі навчання).

Проте, коли говорять про освітні втрати, то мають на увазі втрати в організації освітнього процесу. Наприклад, відсутність доступу до освіти, зміна форми здобуття освіти, переведення закладів з очного на дистанційне чи змішаний режим навчання, нестабільні умови організації освітнього процесу (повітряні тривоги, відключення електроенергії, перебої з інтернетом). На ці процеси учитель не впливає, проте саме вони і призводять до утворення навчальних втрат та розривів.

Освітні втрати можуть виникати через різноманітні причини, як особисті, так і системні. Серед основних факторів виділяють стан здоров'я, військові конфлікти, пандемію або надзвичайні ситуації природного характеру.

Після 24 лютого 2022 року освітній процес по всій країні зазнав серйозних зупинок. Окрім проблем, пов'язаних із дистанційною освітою, існує низка інших причин, які впливають на формування освітніх втрат:

- проведення бойових дій та умови окупації;
- постійні повітряні тривоги;

- вимушений виїзд за кордон; – зміна місця проживання в межах країни;
- проблеми з електропостачанням;
- руйнування значної кількості навчальних закладів.

Освітні втрати можна порівняти з ланцюговою реакцією: якщо у певний момент навчального процесу виникають прогалини, то вони неминуче впливають на подальші етапи опанування знань, спричиняючи нові прогалини. Щоб уникнути накопичення цих проблем, необхідно діяти системно та своєчасно. Першочерговим завданням є забезпечення того, щоб кожен учитель чи вчителька мали чітке розуміння ключових компонентів навчального матеріалу навіть на локальному рівні.

Однак самі собою освітні прогалини не зникнуть. Як свідчить практика, спроби вчителів компенсувати пропущений матеріал під час звичайних уроків, паралельно просуючись у нових темах, зазвичай не дають бажаного результату. Такий підхід часто лише створює додаткову плутанину серед учнів, ускладнюючи їхнє сприйняття нового матеріалу. Тому необхідно вживати цільові заходи, які допоможуть учням ефективно надолужувати упущене та ліквідувати освітні прогалини.

Варіанти вирішення цієї проблеми включають різноманітні підходи, які можуть бути пристосовані до потреб учнів:

- 1.Збільшення часу для навчання, наприклад, за рахунок додаткових занять або продовження академічного року.
- 2.Запровадження прискореної освіти, яка дає можливість швидше опановувати прогалини у знаннях.
- 3.Розробка спеціальних програм прискореного навчання для відновлення втраченого.
- 4.Використання корекційних програм, орієнтованих на індивідуальні потреби учнів.
- 5.Впровадження адаптивного навчання, що дозволяє персоналізувати освітній процес відповідно до рівня та здібностей кожного учня.
- 6.Створення програм, спрямованих на надолуження освітніх втрат із фокусом на конкретних темах або навичках.

Завдяки таким підходам можна не лише мінімізувати негативний вплив прогалин у навчанні, а й створити міцну основу для подальшого успішного вивчення нового матеріалу.

Стратегія з надолуження освітніх втрат складається з цілісного набору заходів, призначених для учнів, які отримують загальну середню освіту.

Ця стратегія включає в себе кілька ключових компонентів.

По-перше, вона спрямована на виявлення існуючих прогалин у знаннях і навичках учнів та розробку ефективних методів для їх подолання.

По-друге, стратегія акцентує увагу на необхідності адаптації освітніх процесів, що дозволяє учням легше входити в навчальний ритм після перерв чи змін у навчальному процесі.

Також важливим аспектом є пріоритизація окремих предметів, а також знань і компетентностей, що дозволяє сконцентрувати зусилля навчального процесу на найважливіших сферах навчальної програми. Окрім академічних аспектів, стратегія передбачає надання всебічної психологічної та

соціально емоційної підтримки, щоб забезпечити комфортне та безпечне середовище для розвитку учнів у період відновлення.

Рекомендовані індикатори для моніторингу та оцінювання ефективності програм з надолуження освітніх втрат (підсумки навчального року). Для забезпечення якісного аналізу результатів впровадження програм, спрямованих на усунення прогалин у навчанні та розвиток учнів, рекомендується звертати увагу на такі ключові показники як загальна кількість учнів, які долучилися до участі в запропонованій програмі та завершили весь її передбачений курс.

Цей показник допоможе оцінити загальну залученість учасників – частка дітей, які демонструють помітне покращення знань, визначене за результатами тестувань або відповідних оцінювань:

- у межах хоча б одного навчального предмета, що є пріоритетним у рамках програми; – удосконалення хоча б однієї базової або ключової компетенції, необхідної для успішного навчання або адаптації в сучасному суспільстві;
- розвиток як мінімум одного наскрізного вміння, визначеного як критично важливе для досягнення загальних освітніх цілей після участі у програмі.

Ці індикатори слугуватимуть важливим інструментом для аналізу ефективності заходів, виявлення сильних сторін програми та зон потенційного вдосконалення задля досягнення максимально позитивного впливу на учнівський склад.

Стратегії компенсації навчальних втрат

Стратегія	Застосування	Переваги	Недоліки
Надання додаткових завдань для самостійного опрацювання	Може бути використано при незначних навчальних втратах в окремих учнів та обов'язково з покроковим дистанційним супроводом вчителя та наданням зворотного зв'язку учням	Мінімальне використання ресурсів	Низька ефективність Підходить здебільшого для учнів із сформованим вмінням вчитися
Індивідуальні та групові консультації та/або Навчання під час канікул	Може бути використано, коли навчальні втрати є з окремих тем в окремих учнів або у груп учнів	Безпосередня робота з вчителем Досить висока ефективність Якісний зворотний зв'язок	Ресурсозатратно Відсутність коштів на додаткову оплату вчителям. Ризик професійного вигорання вчителів при перевантаженні
Адаптація КТП з певного навчального предмету (ущільнення, узагальнення, перерозподіл навчального часу для додаткового вивчення незасвоєних тем)	Може бути використано, коли навчальні прогалини з окремих тем (результатів навчання) виявлено у цілого класу або більшої частини класу	Можливість за короткий час компенсувати навчальні втрати у великої кількості учнів, охопити значну кількість результатів навчання	Ризик накопичення нових навчальних втрат через недостатньо якісне опрацювання нових тем (через ущільнення навчального часу)
Застосування технології диференційованого навчання (створення різнорівневих груп учнів у класі)	Може бути використано, якщо виявлено групи учнів з різним рівнем навчальних втрат	Можливість забезпечити різний ступінь педагогічної підтримки та адаптувати навчальну програму під освітні потреби окремих груп учнів	Може викликати зниження мотивації учнів у «слабких» групах, розшарування учнівської спільноти та психологічний дискомфорт

**Програма подолання освітніх втрат за 2024-2025 навчальний рік, викликаних реаліями
військового часу, розрахований на 2025/2026 навчальний рік**

№ з/п	Зміст роботи	Дата виконання	Відповідальні
1.	Визначення базових предметів (пріоритезація)	12.09.25	Педагогічний колектив
2.	Затвердження базових предметів: ✓ початкова школа: -українська мова (читання та письмо); -математика; ✓ середня школа 1) НУШ, 5-8 класи): -українська мова та література; -математика; -англійська мова; -історія України. 2) 9 класи: -українська мова та література; -математика; -іноземна мова; -історія України; -біологія; -фізика; -хімія; -географія.	12.09.25	Учителі 1-4 класів та учителі-предметники
3.	Розробити діагностичні тести для визначення рівня опорних знань у школярів та вимірювання освітніх втрат з конкретного предмета.	ІІІ тиждень вересня 2025	Зазначені вчителі-предметники та учителі початкової школи
4.	Провести перші діагностувальні роботи без оцінювання: з метою виявлення прогалин.	Вересень 2025	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
5.	Провести аналіз результатів ДР №1 з метою виокремлення уроків для повторення, коригування, уроків консультаційного характеру; продумати різнорівневі завдання, підшукати додаткові інтернет-ресурси, що дають можливість самостійного повторення вивченого в цікавій та ігровій формах.	Жовтень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
6.	З'ясувати пріоритетність тем, з яких виявлено найнижчі результати .	Жовтень 2025	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів

7.	Здійснити адаптивне гнучке планування, яке передбачає: -перерозподіл навчального часу між темами; - закріплення раніше вивчених тем (на уроках та індивідуальні консультації учнів за запитом); - або розроблення власної навчальної програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат.	Вересень-жовтень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
8.	Відповідно плану повторення, закріплення раніше вивчених тем, повторювати навчальний матеріал на відведених для цього уроках та індивідуальних консультаціях.	Вересень-жовтень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
9.	Продовжити надолуження освітніх втрат через повторення базових знань кожної нової теми.	Вересень-жовтень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
10.	Проведення індивідуальних он-лайн, оф-лайн консультацій	Осінні канікули	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
11.	Провести ДР з метою перевірки рівня подолання освітніх втрат.	Грудень 2025	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
12.	Продовжити роботу над подоланням ОВ протягом навчального року.	2025/2026 н.р.	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
13.	Провести ДР №3 з метою виявлення результатів роботи над подоланням освітніх втрат протягом навчального року.	Травень-червень	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
14	Провести моніторинг результативності проведеної роботи із подолання освітніх втрат з метою коригування планування діяльності школи на наступний навчальний рік.	Травень	Адміністрація закладу

На допомогу вчителів

1. У зручний для дітей час можна виконувати [діагностичні тести на платформі ВШО](#). Їх розробили в межах ініціативи “Збереження доступу до шкільної освіти” від проєкту “Супровід урядових реформ в Україні” (SURGe).

2. Крім діагностичних тестів, на сайті [“Всеукраїнської школи онлайн”](#) є відеоуроки із завданнями для учнів 5–11 класів.

3. Помічними також будуть **аудіоуроки для 8–11 класів з історії України, української мови та літератури** [“Вчися вухами”](#) від ГО “Смарт освіта”.

4. Також учні можуть самостійно опрацьовувати **ресурси, де вчителі пояснюють теми шкільної програми:**

- -курс [“Лайфхаки з української мови. Підготовка до ЗНО”](#) на платформі EdEra теж має тести, допоміжні матеріали та інтерактивні конспекти;
- -[тренажер із правопису української мови](#) пропонує різні вправи для закріплення та перевірки тем;
- онлайн-курс [“Історія України в історіях”](#) від EdEra пропонує добірку відео, подкастів, текстів та тестів;
- безплатний курс [“Ізі ЗНО”](#) допоможе вчити англійську за мемами, серіалами та фільмами;
- ресурс [Englishpage](#) містить безплатні онлайн-уроки граматики, вправи із читання, письма та аудіо;
- онлайн-курс [“Автостопом по біології”](#) має конспекти та тестові завдання;
- [YouTube-канал](#) вчителя фізики Павла Віктора, де зібрано 45 відеоуроків із докладними поясненнями та прикладами розв’язання задач.

5. Освітні втрати: причини та шляхи подолання разом з проєктом «Всеосвіта»

6. Долаємо освітні втрати: поради для вчителів української мови та літератури